

# طرح تحول اقتصادی کشور

## طرح هدفمند سازی یارانه ها

### چارچوب کلی نقش آفرینی وزارت

### رفاه و تامین اجتماعی

## در طرح تحول اقتصادی کشور

علی حیدری: کارشناس تامین اجتماعی<sup>۱</sup>

رضا منوچهری راد: دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی سیستمهای اقتصادی اجتماعی، دانشگاه صنعتی امیر کبیر<sup>۲</sup>

The Schematic Framework for Utilizing the  
Ministry of Welfare and Social Security  
in Iran's Economic Reform Plan

شهریور ماه ۸۹

انتخاب شده جهت ارائه در ششمین کنفرانس بین المللی تحقیقات تامین اجتماعی (ایسا)، لوگزامبورک 2010

---

<sup>1</sup> E-mail: [ali.heidary47@gmail.com](mailto:ali.heidary47@gmail.com)

<sup>2</sup> E-mail: [ir.innovator@gmail.com](mailto:ir.innovator@gmail.com)

## چکیده

آسیب شناسی طرح ها و برنامه های حمایتی اجرا شده طی سه دهه گذشته در ایران بیانگر این واقعیت است که فقدان متولی واحد و تخصصی و عدم دسترسی به اطلاعات ثبتی، روزآمد، متمرکز و یکپارچه پاشنه آشیل این طرحها بوده است. به نحوی که علی رغم تخصیص بخش عمده ای از اعتبارات و بودجه عمومی به حوزه رفاه و تامین اجتماعی، در حال حاضر شکاف طبقاتی وسیع تر و عمیق تر شده و بی عدالتی و تبعیض زیادی در بهره مندی از منابع عمومی وجود دارد و با توزیع ناعادلانه ثروت، بخش قابل توجهی از جامعه دچار محرومیت و فقر می باشند. عدم حضور و کارکرد موثر نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و فقدان پایگاه اطلاعات مورد نیاز باعث گردیده است که:

- تخصیص اعتبارات براساس سرانه مساوی و برابر صورت گیرد ( بدون توجه به نوع و میزان نیاز افراد )
- تخصیص منابع بر اساس آمار بصورت سنواتی و روندی یا براساس سرشماری و نمونه گیری صورت گیرد ( هدر رفت منابع و انبساط تشکیلات دولتی )
- توزیع غیر هدفمند یارانه ها و یا اعطای یارانه معکوس و منفی صورت گیرد (برخورداری بیشتر اغنیاء نسبت به فقرا )
- همپوشانی و برخورداری من غیر حق و سواری رایگان در استفاده از خدمات بوجود بیاید.
- تکرار و تداخل در وظایف و فعالیتها و ایجاد تشکیلات زائد و موازی
- وجود افراد نیازمند فاقد پوشش ( عدم فراگیری پوشش خدمات )
- محرومیت بخشی از جامعه تحت پوشش ( بیمه ای یا حمایتی) از برخی خدمات مورد نیاز (عدم جامعیت خدمات )
- عدم تناسب خدمات بیمه ای و حمایتی با میزان و نوع نیاز افراد ( عدم کفایت خدمات )
- .....

اکنون که دولت ایران قصد دارد تا به سمت هدفمند سازی یارانه ها حرکت نماید، می بایست این کار را از طریق نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی انجام دهد و براساس اطلاعات ثبتی و عملیاتی حاصل از فعالیت سازمانهای بیمه ای و حمایتی صورت دهد چرا که افراد جامعه هر ماهه حداقل یک تعامل یا تراکنش اطلاعاتی با پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی دارند و اطلاعات پایگاه مزبور روزآمد، متمرکز و یکپارچه می باشد.

طرح تحول اقتصادی (اصلاح نظامات بانکی، مالیاتی، بیمه های تجاری، گمرکی، تعرفه ای، مالکیتی و یارانه ای) اثرات وضعی و انتقالی بسیار زیادی بر وجوه اجتماعی و اقتصادی و معیشتی خانوارهای ایرانی دارد و در این میان طرح اصلاح نظام یارانه ای با همان طرح هدفمند سازی یارانه ها بیشترین تاثیر و تاثر را برحوزه رفاه و تامین اجتماعی می گذارد.



**issa**

INTERNATIONAL SOCIAL SECURITY ASSOCIATION  
ASSOCIATION INTERNATIONALE DE LA SÉCURITÉ SOCIALE  
ASOCIACIÓN INTERNACIONAL DE LA SEGURIDAD SOCIAL  
INTERNATIONALE VEREINIGUNG FÜR SOZIALE SICHERHEIT

**6th International Policy and Research  
Conference on Social Security**  
Emerging trends in times of instability:  
New challenges and opportunities for social security  
Luxembourg, 29.9–1.10.2010

**The schematic framework for utilizing the Ministry of Welfare and Social  
Security in Iran's Economic Reform Plan**

**Ali Heidary**

Former Deputy Manager in Provincial Affairs Department, Social Security, and Work Expert,  
Social Security Organization, Tehran, IRAN, E-mail: [ali.heidary47@gmail.com](mailto:ali.heidary47@gmail.com)

**Reza Manuchehri Rad**

MA Student of Socio-Economic Systems Engineering, Department of Industrial Engineering,  
AMIRKABIR University of Technology, Tehran, IRAN, E-mail: [ir.innovator@gmail.com](mailto:ir.innovator@gmail.com)

**June 2010**

**Abstracts**

In IRAN, in the noncommittal system of subsidies allocation, the rich exploit the poor share. To solve this great challenge, in the development programs, the necessity of making the subsidies meaningful has been greatly emphasized.

We have done our best to represent that the best executive infrastructure for implementation of the plan of making the subsidies meaningful is the welfare and social security system and the whole affair is strongly recommended to be handled by the ministry of welfare and social security within the available supportive and insurer organizations.

We are in the belief that the statistical, banking, tax and duty organizations and so forth, are not qualified to be in charge of the whole plan and could only act as a collaborator.

In our plan, with the help of social insurer organizations, eligible households for receiving subsidy are identified with some methods such as (Active finding needy people policy, income decimal screening, and income-cost audit) and then they will receive subsidies from supporter organization.

## مقدمه

در ایران طی سه دهه گذشته طرحها و برنامه هایی با رویکرد به ظاهر عدالت خواهانه و نیز حمایت از اقشار نیازمند به مورد اجرا گذاشته شده است نظیر توزیع کوپن کالاهای اساسی، ستاد جهیزیه (تهیه وسایل ارزان قیمت برای زوج های جوان) و ... که بیش از آنکه مبتنی بر عدالت باشد، رویکردی مساوات گرایانه داشت و از توفیق و اثر بخشی لازم برخوردار نبوده و به مرور کم رنگ و یا منسوخ گردید.

یکی از این رویکردهای مساوات گرایانه، در نظام پرداخت یارانه غیر هدفمند بروز یافت و طی سه دهه گذشته دولت ایران با پرداخت یارانه به بخشهای واردات، تولید و توزیع تلاش نمود تا کالاها را بصورت ارزان به دست مصرف کنندگان برساند. بدین نحو که دولت ایران تلاش کرد تا اقلام پرمصرفی نظیر حاملهای انرژی (بنزین، گازوئیل، نفت و گاز) و نان و آب و برق و گاز را در نازل ترین قیمت ممکن به دست مردم برساند.

اعمال این سیاستها که با شعار و رویکرد عدالت خواهانه صورت می گرفت و هزینه های زیادی را به دولت تحمیل می نمود (بیش از ۳۰٪ بودجه عمومی دولت) در واقع و در میدان عمل به ضد خودش تبدیل می شد و به نوعی بی عدالتی منجر گردید. چرا که طبقات بالا و متوسط جامعه بلحاظ برخورداری از امکانات و ظرفیت های بالفعل، بیش از افراد طبقه پائین از یارانه ها برخوردار می شدند و می توان گفت: "دراین نظام غیر هدفمند یارانه ای اغنیاء بر سر سفره فقرا نشسته بودند".

برای رفع این معضل در قوانین مختلف و از جمله برنامه های توسعه بارها بر لزوم هدفمند سازی یارانه تاکید گردیده بود و لیکن فقدان یک نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، عدم وجود نظام اطلاعات درآمد - هزینه خانوارها برای شناسایی اقشار و گروههای هدف، اینرسی سازمانی دستگاه های متولی پرداخت غیر هدفمند یارانه ها و عطش آنها برای جذب اعتبارات و بودجه، تمایل بخشهای رانتی اقتصاد که از نظام غیر هدفمند یارانه ها سود برده و می برند و ... باعث گردید که اجرای "هدفمند سازی یارانه ها" تاکنون در دستور کار دولت ها قرار نگیرد.

اکنون که دولت قصد دارد این کار را عملیاتی کند تلاشهایی در حال انجام است که مانع از اجرای آن شود و یا آنرا به انحراف بکشاند و مجدداً همان رویکرد مساوات گرایانه را به جای رویکرد عدالت جویانه مبنای کار قرار دهد و از همه مهمتر آنکه تلاشهای زیادی در حال انجام است که هدفمند سازی یارانه ها توسط حوزه رفاه و تامین اجتماعی صورت نگیرد.

در این مقاله تلاش می گردد تا به تبیین این موضوع بپردازیم که بهترین بستراجرایی برای تحقق هدفمند سازی یارانه ها، نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی است و می بایست این کار توسط وزارت رفاه و تامین اجتماعی و از طریق سازمانهای حمایتی و بیمه گر اجتماعی موجود انجام شود و نظام آماری، بانکی و مالیاتی و ... صلاحیت اجرای این طرح ها را ندارند و فقط می توانند همکار این طرح باشند.

## اجرای هر طرح اقتصادی نیاز به یک بسته سیاستی اجتماعی دارد:

از آنجا که طرح تحول اقتصادی یک رویداد و پدیده است و پیامدهایی برای مردم دارد، بموجب قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و متولی نظام مزبور بایستی مردم و بویژه اقشار و گروههای هدف را در قبال اثرات آن حمایت نماید.

در صدر ماده یک قانون نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی آمده است " بمنظور توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد کشور در برابر رویدادهای اجتماعی ، اقتصادی و طبیعی و پیامدهای آن ، نظام جامع تأمین اجتماعی برقرار می گردد " و در تبصره دو ماده مزبور نیز " آثار و تبعات منفی احتمالی ناشی از اقدامات دولت از جمله مصادیق رویدادهای اقتصادی و اجتماعی می باشند " و همچنین در بند د ماده ۴ ، قانون گذار در تبیین اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی آورده است : " حمایت از افراد جامعه در برابر رویداد های اقتصادی ، اجتماعی و پیامدهای سوء آنها " و در ادامه به حکم مندرج در جزء ۵ بند الف ماده ۷ ، قانونگذار " منابع اختصاص داده شده برای جبران اجتماعی خسارت های ناشی از سیاست های اقتصادی و توسعه ای " را جزو منابع نظام جامع تأمین اجتماعی قلمداد نموده است و در نهایت برای تضمین رعایت حقوق اجتماعی مردم و تداوم خدمات اجتماعی به اقشار و گروه های هدف در ماده ۸ مقرر می دارد " بمنظور کاهش آثار سوء احتمالی سیاست ها و برنامه های اقتصادی و توسعه ای بر وضعیت رفاه و تأمین اجتماعی مردم و جلوگیری از وارد آمدن هر گونه شوک و ضربه ناشی از سیاست های فوق ، متولی نظام جامع تأمین اجتماعی در شوراهای عالی مرتبط با حوزه اقتصادی با حق رأی عضویت می یابد ."

طرح تحول اقتصادی یک رویداد و پدیده اقتصادی و اجتماعی است و پیامدهایی دارد و بدیهی است که این تبعات و عوارض در یک مقطع زمانی خاص ( مثلاً افزایش قیمت ها ، رکود برخی صنایع و بیکاری و ... ) و یا برای برخی از اقشار و گروه های هدف و نیازمند ( بطور مستمر و تا مادامی که از کیفیت زندگی بالاتری برخوردار نشده اند ) آثاری سوء و منفی محسوب می شود و چنانچه قبل از اجرای طرح تحول اقتصادی پیش بینی اقدامات و برنامه های جبرانی ، صیانتی و تأمینی خاص برای این اقشار و گروه های هدف اندیشیده نشود، فرآیند اجرای طرح تحول اقتصادی با چالش های جدی مواجه خواهد شد.

### **هدفمند سازی یارانه ها فلسفه وجودی و وجوبی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی است:**

هدفمند سازی یارانه ها را می توان فلسفه وجودی و وجوبی تصویب قانون نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و تکوین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی دانست و این امر طی حکم مندرج در قانون برنامه سوم توسعه به خوبی مشهود می باشد ، بدین ترتیب که در قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران فصلی تعبیه شده تحت عنوان " تأمین اجتماعی و یارانه ها " و در ماده ۴۰ قانون مزبور دولت مکلف گردید ، ساختار سازمانی مناسب نظام تأمین اجتماعی را به مجلس ارائه نماید . صرف نظر از اینکه در برنامه های اول و دوم توسعه و نیز در لوایح و قوانین بودجه کل کشور طی دهه ۶۰ ، تدوین نظام مزبور مطرح و مورد تأکید واقع شده بود .

در صدر و بند ک ماده یک قانون مزبور بر " توسعه عدالت اجتماعی و کاهش نابرابری و فقر " تصریح شده است و در بند الف ماده ۴ که به تبیین وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی نظام می پردازد " سازماندهی و هدفمند کردن یارانه ها و منابع حمایتی " به عنوان اولین وظیفه این قلمرو مطرح و در جزء دو بند الف ماده ۷ موضوع اصول و سیاست های مالی نظام جامع تأمین اجتماعی " منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه ها " به عنوان دومین منبع برای پایداری منابع مالی نظام یاد شده ، تعیین شده است . که این امر نشانگر اهمیت و محوریت نقش یارانه ها در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی می باشد .

شایان توجه اینکه در قانون یاد شده سرفصلی خاص به " اصول و سیاست های یارانه ای " اختصاص یافته و در ماده ۱۰ ذیل سر فصل مزبور، کل فرآیند طرح تحول اقتصادی تشریح و تبیین گردیده است :

" ماده ۱۰ - اتخاذ سیاست های یارانه ای در چارچوب قانون و بر اساس سیاست های کلی نظام، بمنظور هدفمند کردن یارانه ها و با استفاده از نظام های اطلاعاتی جامع و منسجم کشور مانند طرح کد ملی و یا نظام مالیاتی کشور صورت می گیرد .

به نحوی که بتدریج یارانه اعطایی به خانواده های پر درآمد کاهش یافته و یا حذف گردد و میزان یارانه اعطایی به خانواده های کم درآمد افزایش یابد. منابع حاصل از حذف یا کاهش یارانه خانواده های پر درآمد برای تأمین منابع مورد نیاز نظام جامع تأمین اجتماعی منظور خواهد شد " همانطور که ملاحظه می شود، ماده ۱۰ قانون ترجمان طرح تحول اقتصادی است. در ماده ۱۱ قانون گذار حکم به تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی می دهد وفق تبصره یک همان ماده تصریح می نماید " که هر گونه استفاده از منابع نظام تأمین اجتماعی اعم از منابع عمومی و یارانه ها و ... خارج از قلمرو این نظام و تحت هر عنوان و برای هر منظور ممنوع است و استفاده از این منابع مستلزم پذیرش نظارت و راهبری کلان وزارت رفاه و تأمین اجتماعی است " .

همچنین ماده ۱۲ قانون که به تشریح ارکان چهارگانه نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی می پردازد و در بند ۳ " یکی از نقش ها و کارکردهای نهاد ها، سازمان ها، موسسات و صندوق های اصلی قلمروهای حمایتی، امدادی و بیمه ای را مدیریت و ساماندهی منابع این نظام اعم از منابع عمومی و یارانه های تخصیصی دانسته " در بند ۶ ماده ۱۶ موضوع وظایف و اختیارات وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، بطور کامل و جامع به نقش محوری وزارتخانه موصوف در طرح تحول اقتصادی اشاره می نماید:

" ط - ساماندهی و مدیریت اجرایی نظام هدفمند یارانه های اجتماعی و جهت دهی آن به سوی افراد و خانواده های نیازمند با رویکرد خودتکایی و اشتغال در چارچوب قانون و سیاست های کلی نظام "

بهمین سبب قانونگذار علاوه بر اینکه نقش و جایگاه خاصی را برای وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و سازمانها و صندوقهای وابسته و تابعه آن در نظر گرفته است، محل خرج منابع حاصل از هدفمندی یارانه ها را نیز مشخص و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی را در این زمینه ميسوت الید داشته و مقرر دانسته است که استفاده از منابع مزبور در خارج از این حوزه و بدون راهبری وزارتخانه مزبور را " تحت هر عنوان و برای هر منظور ممنوع " کرده است .

### **طرح تحول اقتصادی وسایر طرحها وبرنامه هایی که بارویکرد عدالت طلبانه سامان می یابند، بایستی کارکرد "خدمات اجتماعی" و "کالای عمومی" داشته باشند :**

طی سه دهه اخیر، طرح ها و برنامه های بسیاری با رویکرد عدالت طلبانه اجرا شده و یا در شرف عملیاتی شدن می باشد و منابع و اعتبارات بسیار زیادی از محل انفال و منابع عمومی صرف انجام آنها گردیده است و لیکن خروجی طرح ها و برنامه های مزبور کارکرد " خدمات اجتماعی " نداشته و نتوانسته این احساس را در ذینفعان و بهره مندان خود ایجاد نماید. که در واقع دولت و مجموعه حاکمیت با انجام این طرح ها " یک خدمت اجتماعی " را ارائه داده و یک " کالای عمومی " برای آنها فراهم نموده است . ولی بلحاظ عدم مدخلیت و محوریت وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در فرآیند اجرایی طرح تحول اقتصادی باعث می شود تا ذینفعان و بهره مندان این طرح احساس دریافت یک خدمت اجتماعی و کالای عمومی از سوی دولت و نظام را داشته باشند و چه بسا همزمان نسبت به دریافت خدمات بیمه ای، حمایتی و امدادی از حوزه رفاه و تأمین اجتماعی اقدام و یا آنرا مطالبه می نمایند . این پدیده که آن را می توان همپوشانی میان حوزه های خدمات دانست باعث می شود تا برخی افراد علاوه بر دریافت تسهیلات و مساعدت های ویژه در قالب طرح هایی که با رویکرد عدالت صورت می پذیرد خود را محق و نیازمند دریافت مستمری یا مقرری علیحده نیز بدانند و بعبارتی بلحاظ عدم مهندسی نیاز که غالباً ناشی از فقدان اطلاعات ثبتي و عملیاتی در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی بوده است. اعطای تسهیلات و کمک ها، صرفاً بر اساس فراخوان و یا شاخص های مجرد و تک بعدی صورت گرفته است .

شکل دهی نظام جامع و یکپارچه اطلاعات درآمد - هزینه خانوار" که در بسیاری از کشورها ملاک و معیار کمک های رفاهی و اجتماعی به افراد است، امری صعب و زمانبر خواهد بود و لیکن می توان در شرایط حداقلی موجود و با استفاده از پایگاه های و اطلاعات شکل گرفته ملی بویژه پایگاه اطلاعات نظام جامع تأمین اجتماعی و ارتباط و تعامل آن با چند پایگاه اطلاعات ملی همعرض، شاخص های حداقلی برای شناخت اقشار و گروه های هدف نظام نوین به اعطای یارانه ها، تعریف و عملیاتی نمود. بطور مثال اگر بتوانیم ( که زمینه این امر بلحاظ شکل گیری پایگاه اطلاعات نظام جامع تأمین اجتماعی به راحتی فراهم می باشد ) افراد دارای مسکن ملکی (یکی یا بیشتر)، افراد دارای زمین و مستغلات ملکی ( یکی یا بیشتر )، افراد دارای ماشین (یکی یا بیشتر ) ( از طریق کارت سوخت )، افراد دارای مغازه یا جواز کسب، افراد دارای سهم و شرکت ( بورس )، غیر بورس )، افراد دارای سفرهای خارجی ( سیاحتی ) و مودیان مالیاتی بعنوان تاجر، یا موجر و ... را شناسایی و احصاء کنیم . می توانیم فرض نماییم این قبیل افراد در سطح بالاتری از کیفیت زندگی نسبت به سایر افراد برخوردار هستند و در نتیجه دامنه و تعداد اقشار و گروه های هدف طرح هدفمند سازی یارانه ها محدودتر و متعین تر خواهد شد و می توان با اجرای طرح های غربالگری، فراخوان و بویژه نیازمند یابی فعال به شناخت دقیق تر و مهندسی نیاز آنان پرداخت و تصمیم گیری بر اساس اطلاعات ثبتی و عملیاتی صحنه گذاری شده صورت می پذیرد و مهمتر آنکه از همپوشانی های جدید و دریافت خدمات مضاعف و موازی پیشگیری و جلوگیری می شود .

### **طرح تحول اقتصادی نیازمند یک سامان و سازمان اجرایی متخصص و موضوعی است :**

ما به ازای طرح تحول اقتصادی کشور که همانا سمت دهی و جهت بخشی یارانه ها به سمت گروه های هدف و اقشار نیازمند می باشد، از نوع خدمات اجتماعی ( امدادها، حمایت ها و مساعدت های اجتماعی، بیمه های اجتماعی و خدمات درمانی، توانمند سازی و ... ) و یک کار تخصصی است و نیازمند متولیان و متصدیانی است که بلحاظ مدیریتی و کارشناسی تجارب علمی و عملی لازم را در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی داشته باشند. فلذا بهترین و اصلح ترین مجموعه جهت اجرای طرح هدفمند سازی یارانه ها، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و نهاد ها، سازمان ها و صندوق های بیمه ای و حمایتی و امدادی فعال در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی می باشند .

در حال حاضر سازمانها و صندوق های بیمه ای، حمایتی و امدادی زیر نظر وزارت رفاه و تأمین اجتماعی واحدهای اجرایی مجرب و متخصص در این زمینه می باشند و شبکه اجرایی و عملیاتی وسیعی از مدیران و کارشناسان مجرب برای اجرای طرح هدفمند سازی یارانه ها را شکل می دهند و در حال حاضر بیش از ۸۰٪ جمعیت کشور را تحت پوشش دارند و می توان با فراخوان، نامنویسی و تکمیل اطلاعات افراد فاقد پوشش ذخایر اطلاعاتی لازم و فراگیری را برای تحقق طرح هدفمند سازی یارانه ها و زمینه سازی اجرای طرح تحول اقتصادی فراهم ساخت .

### **طرح تحول اقتصادی نیازمند پایگاه های اطلاعاتی ملی و بصورت جامع و منسجم و برقراری تعامل بین این پایگاه ها می باشد :**

اطلاعات ثبتی و عملیاتی در خصوص مردم برای نیازمند یابی فعال و مهندسی نیازهای اجتماعی اقشار و گروههای هدف یارانه های اجتماعی، اساسی ترین زیرساخت اجرای طرح هدفمند سازی یارانه ها است و هم اکنون که پایگاه اطلاعات نظام جامع تأمین اجتماعی شکل گرفته و اطلاعات غالب نهادها، سازمان ها و صندوق های بیمه ای و حمایتی بصورت ثبتی و عملیاتی در آن وجود دارد بایستی از این زیر ساخت و ابزار ICT استفاده بهینه صورت پذیرفته و با برقراری تعامل و ارتباط آن با سایر پایگاه های ملی بتوان اطلاعات جامعی رادراختیار متولیان طرح هدفمندسازی یارانه ها و ملاحظه طرح تحول اقتصادی

قرارداد، تا برای وجه اجتماعی تصمیمات و طرحهای اقتصادی خود برنامه های صیانتی، حمایتی و جبرانی لازم را پیش بینی و بمرور اجرا بگذارند.

## نتیجه آنگاه:

نیل به اقتصاد دانایی محور و انجام جراحی بزرگ اقتصادی و یا همان طرح تحول اقتصادی که به گفته متولیان در قالب یک بسته سیاست های اقتصادی تدوین شده است، برای اجرایی و عملیاتی شدن و مقدماتاً برای پذیرش و جلب مقبولیت عموم مردم و رسانه ها نیازمند اینست که ما به ازای اجتماعی آن در قالب یک بسته سیاست اجتماعی متناظر با آن تهیه و در این بسته سیاستی با توجه به تأثیر و تأثرات اقشار و گروه های هدف و حکمیت جامعه برنامه های صیانتی، حمایتی و تأمیننی و جبرانی لازم پیش بینی و منابع حاصل از هدفمند سازی یارانه ها وفق احکام قانون نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، صرف بسط و توسعه نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی گردد به نحوی که برای افرادی که در اثر تغییرات و تحولات اقتصادی دچار پریشانی و نقصان درآمدی و معیشتی شده و کیفیت زندگی آنان به مخاطره می افتد، " فراگیری پوشش ها"، " جامعیت خدمات" و "کفایت نیاز" ها را دربر داشته باشد.

## ابعاد مختلف طرح تحول اقتصادی:

دولت ایران اجرای طرح تحول اقتصادی را در دستور کار خود دارد، این طرح شامل تغییرات وسیع و زیادی در حوزه های پولی و بانکی، نظام مالیاتی، نظام گمرکی، نظام بیمه های تجاری، نظام یارانه ای (طرح هدفمند سازی یارانه ها)، نظام مالکیت (خصوصی سازی)، نظام تعرفه ای (واردات و صادرات) و ... می باشد. بطور کلی برای تحقق هر تغییر و تحول اقتصادی می بایست به ابعاد اجتماعی آن و اثرات آن بر معیشت مردم و بویژه اقشار و گروه های هدف توجه نمود. واضح است که اصلاح هر یک از نظامات بانکی، مالیاتی و ... بر زندگی مردم تأثیر می گذارد بطور مثال خصوصی سازی باعث تحولاتی در روابط کار و عرضه و تقاضای نیروی کار می گردد. پس برای زمینه سازی اجرای آن بایستی به تقویت بیمه های اجتماعی و بیمه بیکاری پرداخت و همچنین می بایست با تقویت آموزش های فنی و حرفه ای نسبت به ارتقاء مهارت کارگران برای بکارگیری در شغل های جدید اقدام نمود.

پس نتیجه می گیریم تمامی جنبه های طرح تحول اقتصادی بطور کلی بر حوزه رفاه و تامین اجتماعی تأثیر گذارند ولیکن در میان ابعاد مختلف طرح تحول اقتصادی، مقوله هدفمند سازی یارانه ها آثار و عوارض وسیع تر و عمیق تری را بر حوزه رفاه و تامین اجتماعی می گذارد و در این زمینه می بایست متولی نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، نقش فعال تر و مؤثرتری را در فرآیند تحقق طرح تحول اقتصادی و هدفمند سازی یارانه ها ایفاء نماید.

## محورهای اصلی طرح تحول اقتصادی و تأثیر و تأثرات آن بر حوزه رفاه و تامین اجتماعی:

فارغ از طرح هدفمندسازی یارانه ها که بموجب قانون و تکلیف دولت محترم، وزارت رفاه و تامین اجتماعی بایستی در فرایند آن مدخلیت یافته و نقش محوری داشته باشد، سایر ابعاد طرح تحول اقتصادی نیز بر حوزه عملکرد وزارت رفاه و تامین اجتماعی تأثیر و تأثرات فراوانی بجای می گذارد.

با توجه به اینکه هر تصمیم اقتصادی، در حداقل شرایط برحوزه منابع انسانی ( بیمه شدگان لشکری، کشوری، کارگری و ...) و بر معیشت و کیفیت زندگی خانوارها (مددجویان، توانخواهان و سایر اقشار و گروههای هدف) تأثیر می گذارد، فلذا وزارت رفاه و تامین اجتماعی می بایست مجموعه تحولات و نظامات اصلاحی که ذیل طرح تحول اقتصادی در حال برنامه ریزی



و اجراست را رصد نموده و برای پیامدهای آن در حوزه منابع انسانی کشور و معیشت خانوارها، برنامه های صیانتی، تامینی و حمایتی لازم تمهید و تدارک ببیند.

به طور مثال هر تحول اقتصادی، بدون اصلاحات ساختاری در بخش دولتی (وزارتخانه ها، دستگاهها، سازمانها، شرکت‌های دولتی و ...) و بعضا تعدیل نیروی انسانی دولت مقدور نیست و برخی تصمیمات نیز بر وضعیت درآمد و هزینه بنگاههای اقتصادی تاثیر گذاشته و بنگاههای مزبور به سمت تعدیل نیروی انسانی و یا تعدیل دریافتیهای آنها میل می کنند و در این میان، افزایش مصارف بیمه ای از بابت بازنشستگی زودرس و یا مقرری بیمه بیکاری و ... بر حوزه عمل وزارت رفاه و تامین اجتماعی تاثیر می گذارد.

### طرح هدفمند سازی یارانه ها محور طرح تحول اقتصادی است :

- در شرایط موجود اقتصادی کشور بویژه باتوجه به تغییر و تحولات اقتصاد دنیا و بروز تورم جهانی، بحران مواد غذایی، تغییرات قیمت نفت و ... پرواضع است که محوری ترین بخش طرح تحول اقتصادی کشور، طرح هدفمند سازی یارانه ها خواهد بود.
- اگرچه سایر ابعاد طرح تحول اقتصادی نظیر اصلاح نظام بانکی و ... نیز اهمیت دارند. ولی نکته حائز توجه اینکه تاثیرات اصلاح نظامات بانکی، گمرکات و ... بطور مستقیم و برعموم مردم وارد نمی شود ولیکن هدفمند سازی یارانه ها بویژه اگر بخواهد با واقعی سازی قیمت ها صورت پذیرد مستقیما بر معیشت خانوارها تاثیر وارد میسازد.
- با توجه به اینکه اثرات شفاف سازی و واقعی سازی قیمت‌ها اثرات بلاواسطه ای بر شاخصهای مهم اقتصادی از جمله تورم و ... گذارده و مستقیما در سبد هزینه خانوار وارد می شود، فلذا توفیق طرح هدفمند سازی یارانه ها که مردم انتظار نتیجه ملموس و عینی از آن دارند، تا حدود زیادی بر توفیق طرح تحول اقتصادی تاثیر گذاشته و بر مقبولیت و مشروعیت آن در نزد قاطبه مردم می افزاید.
- در حال حاضر و با توجه به نوع رویکرد رسانه های گروهی به طرح تحول اقتصادی، تمرکز بر طرح هدفمند سازی یارانه هاست ( بلحاظ جذابیت رسانه ای آن و برخی ملاحظات سیاسی) و انتظار و توقع بالایی در بین مردم دامن زده شده است که بر کلیت طرح تحول اقتصادی سایه انداخته است.
- اعطای قدرت خرید جبرانی و تامینی به مردم در قالب طرح هدفمند سازی یارانه ها، حاشیه امنیت و موتور محرکه ای برای دولت و مجموعه نظام خواهد شد و زمینه بسط و توسعه ابعاد دیگر طرح تحول اقتصادی و پایداری و استمرار اصلاحات انجام شده را فراهم می آورد.
- نحوه عمل و نوع انتخاب دولت در شناسایی خانوارهای نیازمند ( سرشماری و فراخوانی از طریق مرکز آمار ) باعث گردیده است تا جامعه هدف بالقوه طرح هدفمند سازی یارانه ها، بسیار بسیط شود و انتظار و توقع زیادی در قاطبه مردم بوجود آمده است. فلذا توفیق در طرح هدفمند سازی یارانه ها متناظر توفیق طرح تحول اقتصادی قرار گرفته است.

### چرا قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و وزارتخانه متولی آن بایستی مجری طرح هدفمند سازی یارانه ها باشد:

- احکام و تکالیف مندرج در سند چشم انداز، اصول و سیاستهای کلی نظام و بویژه ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی، احکام قانونی برنامه چهارم توسعه و بویژه احکام و تکالیف مندرج در قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی
- وظایف و ماموریت‌های وزارت رفاه و تامین اجتماعی بعنوان یکی از اجزاء دولت و مجموعه نظام تصمیم سازی، تصمیم گیری و اجرایی کشور
- لزوم پیمایش تاثیر و تاثرات سایر ابعاد طرح تحول اقتصادی بویژه موارد مربوط به اصلاح ساختارهای مالی، اقتصادی و نیروی انسانی دستگاههای دولتی، عمومی و غیردولتی بر منابع و مصارف حوزه های بیمه ای، حمایتی و امدادی

- لزوم شناسایی پیامدهای اصلاح در نظامات اقتصادی برحوزه های تولید، توزیع و تجارت، (تعرفه های گمرکی واردات و صادرات، مصرف و ... ، بر معیشت خانوارها و کیفیت زندگی مردم و پیش بینی منابع و سیاستهای جبرانی برای رفع پریشانی های اقتصادی اقشار و گروههای هدف
- دولتها مکلف و مبعوث به ارائه "کالاهای عمومی" در قالب "خدمات اجتماعی" می باشند ، فلذا چنانچه دولت هدفمند سازی یارانه ها را بطریق دیگری غیر از نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی اجرا نماید. در مردم احساس دریافت یک کالای عمومی و یا خدمت اجتماعی ایجاد نمی شود و کماکان توقعات و انتظارات از دولت در قبال این حوزه باقی می ماند.
- تحقق عدالت اجتماعی از طریق ایجاد توازن اجتماعی (بازتوزیع درآمدها برای کاهش گسست طبقاتی) یکی از آرمانها، اصول و اهداف بنیادین نظام ، دولت و مردم می باشد و باتوجه به احکام سند چشم انداز و قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، منابع حاصل از این رویکرد عدالت طلبانه بایستی صرف تقویت خدمات رفاه و تامین اجتماعی گردد.
- عدم مداخلت وزارت رفاه و تامین اجتماعی در فرایند طرح هدفمند سازی یارانه ها علاوه بر اینکه به حکم قانون مقدور نیست ، بلکه باعث بروز بحران موجودیت و مشروعیت (فلسفه وجودی و وجوبی وزارتخانه هدفمند سازی یارانه هاست) و مقبولیت (دریافت خدمات اجتماعی از سایر دستگاهها نظیر مرکز آمار و ... باعث کاهش مقبولیت وزارتخانه نزد مسئولین و مردم خواهد شد) و ... می گردد.

### مزیت های نسبی وزارت رفاه و تامین اجتماعی برای اجرای طرح هدفمندسازی یارانه ها چیست؟

- احکام و تکالیف قانونی مندرج در قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی : مجوزات قانونی و اختیارات اعطایی به دولت و وزارت رفاه و تامین اجتماعی، موجبات سرعت و سهولت در اجراء فراهم می گردد و انتخاب هر طریق دیگری، مستلزم تقدیم لایحه و ... می باشد که باعث کندی اجرای طرح تحول اقتصادی خواهد شد.
- تخصصی و موضوعی بودن وزارت رفاه و تامین اجتماعی در ارتباط با طرح هدفمند سازی یارانه ها: وزارت رفاه و تامین اجتماعی و بویژه سازمانها و صندوقهای وابسته و تابعه دارای قدمت ، تخصص و تجارب زیادی در حوزه های بیمه ای ، حمایتی و امدادی بوده و از توان و قابلیت تخصصی و موضوعی ویژه ای در این زمینه برخوردارند.
- سازمان اجرایی بسیط و در دسترس : وزارت رفاه و تامین اجتماعی در حال حاضر واحدهای ستادی ، استانی ، شهری ، روستایی و عشایری متعلق به سازمانها و صندوقهای حوزه های حمایتی ( کمیته امداد و بهزیستی ) ، بیمه ای ( تامین اجتماعی لشکری و کشوری ، کارگری ، روستایی ، عشایری و ... ) و امدادی را در حیطه عمل خود داشته و یک شبکه تخصصی ملی وسیع و گسترده را در سطح کشور در اختیار دارد (بیش از ۱۰۰۰۰ واحد اجرایی اعم از مراکز خدمات ، اداری و کارگزاریها)
- دانش ، اطلاعات و مستندات تخصصی : در حال حاضر قریب به ۸۰٪ مردم دارای پرونده (راکد، نیمه فعال و فعال) بیمه ای ، حمایتی یا امدادی در یکی از سازمانها، صندوقها و نهادهای حوزه رفاه و تامین اجتماعی بوده و اتکاء به این اطلاعات و مستندات در طرح هدفمند سازی یارانه ها از بروز گسست اطلاعاتی جلوگیری خواهد کرد. (هر ایرانی حداقل یکبار در طول عمر خود با این سازمانها تراکنش اطلاعاتی داشته و دارد.
- پایگاه اطلاعات جامع و فراگیر و زیرساختهای ICT : پایگاه اطلاعات نظام جامع تامین اجتماعی در حال حاضر، اطلاعات مربوط به بخش قابل توجهی از جامعه هدف یارانه ها را در اختیار داشته و در هر یک از نهادها ، سازمانها و صندوقهای فعال در حوزه رفاه و تامین اجتماعی نیز امکانات ICT به فراخور نیاز طرح هدفمند سازی یارانه ها وجود دارد .
- پیشگیری از همپوشانیها و تکرار و تداخل در وظایف و فعالیتها : جلوگیری از تکرار و تداخل در وظایف و فعالیتهای دستگاههای دولتی ، پیشگیری از همپوشانیهای میان حوزه ای و درون و میان سازمانی و جلوگیری از دریافت خدمات مضاعف و تکراری و موازی کاری از فواید محوری و مداخلت وزارت رفاه و تامین اجتماعی در طرح هدفمند سازی یارانه هاست.
- سرعت و سهولت اجرایی: باتوجه به زمانبندی مقرر برای اجرای طرح هدفمند سازی یارانه ها ، هر مجموعه غیر تخصصی اگر بخواهد متولی اجرای آن شود، بایستی سازمان اجرایی گسترده کشوری و نیروی انسانی متناسبی برای این امر را

فراهم بیاورد. در حالی که این مقدمات و زیرساختها در حوزه عمل وزارت رفاه و تامین اجتماعی مهیا و به آسانی در دسترس است.

- **توانایی تطبیق و سازگاری بالا :** با توجه به بدیع بودن طرح هدفمند سازی یارانه ها و اینکه سناریوهای مختلف و متنوعی برای نحوه عمل و نوع پرداخت یارانه ها مطرح بوده و احتمال می رود در فرایند تصمیم سازی ، تصمیم گیری و اجرا و حتی پس از اجرای مراحل اولیه ، تغییراتی در آن حادث و یا حاصل شود. وزارت رفاه و تامین اجتماعی و توابع آن، توانایی وقابلیت تطبیق و سازگاری با تصمیمات مختلف را دارند. ولی سایر مجموعه های غیر تخصصی نظیر بانک ، مرکز آمار و ... از این مزیت بی بهره اند.
- **تضمین پایداری و حصول اطمینان از تداوم کار :** باتوجه به اینکه طرح هدفمند سازی یارانه ها یک فرایند تدریجی و مستمر می باشد و طرح مقطعی نظیر فراخوان و یا سرشماری نیست که در یک مرحله اجرا شود ، فلذا تضمین پایداری و حصول اطمینان از تداوم کار دارای درجه اهمیت بالایی است ( بطور مثال اگر قیمتها را واقعی کنیم و یارانه آنرا یکبار پرداخت نمائیم، انتظار و توقع تداوم پرداخت حداقل برای گروههای هدف وجود دارد) فلذا این فرایند مستمر بایستی توسط یک مجموعه تخصصی که مکلف و مبعوث به این وظیفه است صورت پذیرد.
- **ذیعلاقه بودن متولیان در توفیق طرح :** طرح هدفمندسازی یارانه ها اگرچه اقتصادی ومالی است ولی نمیتوان رویکرد تجاری بر آن استوار نمود و وجه غالب آن “اجتماعی” است ، فلذا مجموعه مدیران و کارشناسان حوزه رفاه و تامین اجتماعی ذیعلاقه برای توفیق آن هستند. درحالیکه اگرهمجموعه دیگری متولی اجرای آن شود( اگر دستگاه غیر تخصصی متولی طرح شود به سمت برون سپاری خدمات و خرید خدمات از شرکتهای و نیروهای ارزان حرکت خواهد نمود که توفیق طرح را دچار چالش می نماید) بلحاظ رویکرد غیراجتماعی فقط منافع و مصالح تجاری ودستگاهی خودش را لحاظ میکند.

### اجزاء و عناصر مورد نیاز برای اجرای طرح هدفمند سازی یارانه ها :

با توجه به اینکه در نظر است و اینطور مطرح گردیده که برای مرحله اول اجرای طرح هدفمندسازی یارانه ها از فراخوان و سرشماری توسط مرکز آمار ایران برای شناسایی و از حساب بانکی برای اعطای یارانه استفاده شود ، بعضا تلقی شده است که در طرح هدفمندسازی یارانه ها به همین حد بسنده خواهد شد. درحالی که فارغ از دو مرحله فوق و بویژه در تداوم اجرای طرح با “غربالگری” دهک های درآمدی و “ممیزی” خانوارهای مشمول دریافت یارانه، فرایندهای تخصصی و فنی (بیمه ای ، حمایتی و امدادی ) زیادی بایستی صورت پذیرد که مبتنی بر “نیازمندیایی فعال” ، “ کارگستری” ، تقویم و اثرسنجی تحولات اقتصادی بر اقشار و گروههای هدف ، مهندسی نیازها و ... است و از طریق مرکز آمار ایران و نظام بانکی مقدور نیست ، فلذا اگرچه در طرح هدفمند سازی یارانه ها، از سیستم و شبکه بانکی ویا بانک عامل و ساماندهی نرم افزاری ، پایگاه اطلاعات و زیرساختهای ICT بکار گرفته خواهد شد ولیکن متولی اصلی طرح بایستی مشخص و متعین باشد.

اجزاء و عناصر	شرح فعالیت	ابزارهای مورد نیاز	مجری
دستگاه متولی یا دستگاه عامل	باتوجه به وظایف و ماموریتهای حاکمیتی مترتب بر طرح هدفمند سازی یارانه ها که مستلزم صدور دستور خرج و حتی قضاوت در مورد میزان استحقاق دریافت یارانه میباشد، فلذا یک وزارتخانه می بایستی متولی و دستگاه عامل اجرای طرح باشد	ابزارهایی نظیر موافقتنامه بودجه، تخصیص اعتبارات ، ذیحسابی و خزانه داری مورد نیاز است	وزارت رفاه و تامین اجتماعی
سازمان عامل	ایجاد یک مرکز /ستاد / صندوق برای هدفمند سازی یارانه ها و یا استفاده از مجموعه ای از نهادها ، سازمانها و صندوقهای فعال در حوزه رفاه و تامین اجتماعی که دارای شبکه اجرایی گسترده در سطح استان ، شهرستان ، روستا و سکونتگاههای عشایر باشد، الزامی است.	شعبه ، اداره ، مرکز خدمات ، کارگزاری دارای نیروی انسانی مجرب و متخصص	سازمان هدفمند سازی یارانه ها

اجزاء و عناصر	شرح فعالیت	ابزارهای مورد نیاز	مجری
بانک یا شبکه بانکی عامل	پس از شناسایی و تقویم نیازها، سید بندی و دهک گذاری اقبال و گروههای هدف و ... برای پرداخت یارانه نیاز به استفاده از یک بانک یا شبکه ای از بانکها می باشد	شعبه یا باجه بانک ، POS ، ATM و دفترچه ، کارت و حساب بانکی	بانک یا بانکهای عامل
سامانه ICT و پایگاه اطلاعات عامل	یک پایگاه اطلاعات بایستی بعنوان پایگاه اطلاعات محوری طرح هدفمند سازی یارانه ها تعیین و تعامل آن با پایگاههای اطلاعاتی فرادستی ، همعرض و پایین دستی بمنظور ثبت و نگهداری اطلاعات طرح تعریف شود.	انبار داده ، مرکز داده و زیر ساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات	پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی

### ابعاد مختلف طرح هدفمند سازی یارانه ها :

- ❖ **امور حقوقی و قانونی :** طرح هدفمند سازی یارانه ها نیازمند تدوین و تصویب آئین نامه ها ، دستور العملها و ضوابط اجرایی می باشد چرا که مشمولین طرح (مثلا خانوار چند ملیتی مشمول است یا خیر)، نحوه و میزان پرداخت (بحث حضانت ، ارث و کفالت ) و سایر تصمیمات و اقدامات، نیازمند مجوزات قانونی است .
- ❖ **مهندسی سازمان و مدیریت :** طرح هدفمندسازی یارانه ها نیازمند یک سازمان اجرایی دارای تخصص و تجارب در زمینه امور حمایتی بیمه ای و امدادی و گسترده در سطح کشور و ابعاد جغرافیایی استانی ، شهری ، روستایی و عشایری .
- ❖ **امور تخصصی و موضوعی (بیمه ای، حمایتی و امدادی) :** تهیه و تدوین دستورالعملها و بخشنامه های اجرایی و طراحی فرم ها و کاربرگهای مربوط به اجرای طرح و تعریف گردش کارها و فعالیتهای نیازمند دانش تخصصی و موضوعی است.
- ❖ **امور فنی :** طراحی ، ساخت و راه اندازی زیرساخت های ICT مورد نیاز و یا تعریف و مهندسی نیاز برای خرید خدمت از پایگاههای اطلاعات و سایر زیرساختهای ICT دستگاههای ذیمدخل نیازمند اشراف تخصصی به محیط کسب و کار دارد .
- ❖ **امور مالی :** باتوجه به حجم عظیم تبادلات مالی متصوره برای طرح، امور بودجه، موافقتنامه ها، ذیحسابی خزانه داری و مدیریت گردش وجوه و نقدینگی و بانکی بایستی در اختیار سازمان متولی باشد .
- ❖ **امور فرهنگی و اجتماعی:** باتوجه به وسعت دامنه تاثیرگذاری طرح تحول اقتصادی و هدفمندسازی یارانه ها ، مدیریت و راهبری امور رسانه ای و ارتباطی آن ضروری است .

### ملاحظات و مقتضیات مترتب بر طرح هدفمندسازی یارانه ها :

- **زمان :** باتوجه به زمانبندی اجرایی طرح تحول اقتصادی و بویژه بخش مربوط به هدفمندسازی یارانه ها که کسری از سال و حتی فصل را شامل می شود ، بایستی عامل زمان را در تصمیم گیری و انتخاب نقشه راه موثر دانست. بطور مثال انتخاب گزینه هایی نظیر ساخت سامانه نرم افزاری و پایگاه اطلاعات جدید و یا خرید خدمات از سایر سامانه های نرم افزاری و پایگاههای اطلاعات (نظیر شتاب ، سوخت و ...) و یارویکردهای اجرایی که مستلزم تهیه ، شرح خدمات ، RFP ، مناقصه و ... باشد. مقدور و متصور نخواهد بود، مگر اینکه از قابلیت های بالفعل ، بالقوه و عملی وزارت رفاه و تامین اجتماعی و توابع آن استفاده شود.
- **تعاملات مالی و حقوقی :** طرح هدفمندسازی یارانه ها از گردش مالی بالایی برخوردار بوده و همچنین در مرحله قبل از اجرا (تدوین و تصویب) و درحین اجرا و پس از اجرای مراحل اولیه و به محض اولین پرداختی، دارای بازخوردهای اجتماعی و حقوقی فراوان و متنوع و متکثری خواهد بود و پاسخگویی به این مراجعات، توقعات و انتظارات از سیستم بانکی یا مرکز

آمار ایران ویا سامانه های غیر تخصصی دیگر میسر نیست و تنها حوزه وزارت رفاه و تامین اجتماعی می تواند به این امر بپردازد.

- **تبعات اقتصادی:** صرف نظر از اینکه هر یک از حوزه های اصلاحی طرح تحول اقتصادی، بر منابع و مصارف حوزه عمل وزارت رفاه و تامین اجتماعی و توابع آن تاثیر و تاثر دارد، در شرایط حاضر و براساس بررسی های اجمالی انجام شده پیش بینی می شود یارانه پرداختی به خانوارها در مقایسه با دریافتی آنها از بابت تعهدات بیمه ای (سازمانهای بیمه گر) خدمات حمایتی (کمیتة امداد و بهزیستی) قابل توجه خواهد بود و چنانچه وزارت رفاه و تامین اجتماعی عامل این طرح نباشد و مداخلت نیابد، چالشها و تبعات اقتصادی از بعد منابع و مصارف برای حوزه عمل خود را شاهد خواهد بود.
- **انعطاف و شناوری در تصمیم گیری ها:** تجارب عملی و علمی دنیا ثابت کرده است که فرایند تحول اقتصادی نیازمند یک نظام تصمیم گیری و برنامه ریزی منعطف و پویا است و در حال حاضر نیز طرح هدفمند سازی یارانه ها مشتمل بر طیفی از تصمیمات است که بصورت منعطف و شناور قرار است اتخاذ و اجراء شود. فلذا چنانچه متولی آن دارای ظرفیت های تخصصی و موضوعی نباشد، توجیه و تطبیق بخشهای خصوصی ویاغیر متخصص با تصمیمات مزبور از سرعت عمل طرح تحول اقتصادی خواهد کاست.
- **استمرار و تدریج در عمل و تغییرات پربسامد:** طرح هدفمندسازی یارانه ها به حکم قانون و عمل، یک طرح مستمر و تدریجی است و جامعه هدف آن (دهک ها و سبدهای درآمدی مشمول، در فرایند اجرای طرح تغییر می کنند). نوع و نحوه پرداخت یارانه (میزان یارانه و قدرت خرید اعطایی و مجوز پرداخت آن متغیر خواهد بود) و ... ، دائما در حال تغییر و تبدیل خواهد بود، فلذا متولی آن بایستی توانایی تطبیق و سازگاری خود با این روند را داشته باشد.

### بررسی و امکان سنجی استفاده از پایگاه های اطلاعات موجود برای بکارگیری در طرح هدفمند سازی یارانه ها:

در حال حاضر بسیاری از وزارتخانه ها و دستگاه ها تمایل دارند تا پایگاه اطلاعاتی طرح هدفمندی یارانه ها را در زیرمجموعه خود شکل دهند. اینرسی سازمانی، عطش در جذب اعتبارات و بودجه ها، میل به بسط تشکیلات و افزایش نیروی انسانی و ... از جمله عواملی است که باعث می گردد تا تمامی وزارتخانه ها و دستگاه ها بدون توجه به سنخیت موضوعی و تخصصی برای ایجاد پایگاه اطلاعات هدفمندسازی یارانه ها پیشقدم شوند. در این میان مرکز آمار ایران و زیر مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی بیشترین تمایل را در این زمینه از خود نشان داده و می دهند. بنظر می رسد متولیان طرح تحول اقتصادی و دولت و مجلس بایستی فارغ از نگرشهای بخشی و براساس تجارب علمی و عملی دنیا و با توجه به وظایف ذاتی و قانونی وزارتخانه ها و دستگاه ها به تقسیم کار اصولی بین آنها بپردازند. در جداول بعدی با نگاهی گذرا و مختصر، به تجزیه و تحلیل وضعیت پایگاه های اطلاعات موجود در کشور ایران پرداخته و با توجه به قابلیت ها و ظرفیت های بالقوه و بالفعل هر یک از پایگاه ها و دستگاه متولی آن، تلاش داریم که اثبات نمائیم وزارت رفاه و تامین اجتماعی و پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی بایستی متولی طرح هدفمندی یارانه ها باشد و پایگاه مزبور بهترین مکان برای تجمیع اطلاعات مربوط به خانوارها و دهک های درآمدی جامعه و تودیع هدفمند یارانه ها است.

شرح ردیف	نام دستگاه	نام سازمان تابعه	نام پایگاه اطلاعات	خروجی یا محصول پایگاه اطلاعات	ملاحظات (مختصات / مشکلات / ...)
۱	وزارت کشور	سازمان همیاری شهرداری ها	پایگاه اطلاعات شهری	کارت شهروندی	فاقد جامعیت و یکپارچگی اطلاعاتی است و قابلیت جانمایی مردم را ندارد
		سازمان ثبت احوال	پایگاه اطلاعات کدملی	کارت ملی	صرفا برای صحه گذاری اطلاعات هویتی و پیمایش امور مربوط به فوت، تولد، ازدواج و طلاق کاربرد دارد (روزآمد نیست)

شرح / ردیف	نام دستگاه	نام سازمان تابعه	نام پایگاه اطلاعات	خروجی یا محصول پایگاه اطلاعات	ملاحظات (مختصات / مشکلات / ...)
		سازمان ثبت احوال	پایگاه اطلاعات کارت هوشمند ملی	کارت هوشمند ملی	در مرحله طراحی است و فعلا یا در آینده نزدیک عملیاتی نخواهد شد
		ستاد تبصره ۱۳ و کارت سوخت	سامانه و پایگاه اطلاعات	کارت سوخت	محوریت آن بر مالکیت وسیله نقلیه و بخش اعظم جامعه هدف طرح هدفمندی یارانه های فاقد کارت سوخت می باشند.
۲	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری	مرکز آمار ایران	پایگاههای اطلاعات آماری سرشماری ها	سرشماری عمومی	روزآمد و دقیق نیست و مبتنی بر اطلاعات ثبتی و عملیاتی نخواهد بود.
				سرشماری و فراخوان شناسایی خانوارها برای هدفمند سازی یارانه ها	اطلاعات بروز ثبتی و عملیاتی نخواهد بود و صرفا می تواند برای برآوردهای کلی و نیز تعیین جامعه هدف و توزیع جغرافیایی آنها استفاده شود. ولی برای احراز و مهندسی نیاز افراد قابل استفاده نیست
۳	قوه قضائیه	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	پایگاه اطلاعات اسناد و املاک کشور	اسناد مالکیت الکترونیکی	در حال حاضر سامانه و پایگاه اطلاعات جامع و فراگیر و در دسترس وجود ندارد و بخش اعظم جامعه هدف طرح هدفمندی یارانه ها فاقد آن و اطلاعات در آن هستند
۴	وزارت امور اقتصادی و دارایی	سازمان امور مالیاتی	پایگاه اطلاعات نظام درآمد-هزینه خانوار	پرونده الکترونیکی وضعیت مالیاتی مودیان ( تاجر، موجر و ...)	در حال حاضر سامانه و پایگاه اطلاعات جامع و فراگیر و در دسترس وجود ندارد و بخش اعظم جامعه هدف طرح هدفمندسازی یارانه ها جزو مودیان مالیاتی ( تاجرین ، موجرین و ... ) نیستند
		سازمان خصوصی سازی	پایگاه اطلاعات سهام عدالت	دریافت کنندگان سهام عدالت	یکی از جدیدترین و بروز ترین سامانه ها و پایگاههای اطلاعاتی است که می تواند در فرایند طرح مورد استفاده قرار گیرد ولیکن سازمان اجرایی متخصص و موضوعی برای طرح هدفمندسازی یارانه ها با گستره کشوری را در اختیار ندارد و تاکنون نیز برای اجرا به دستگاهها و وزارتخانه ها و ... بویژه توابع وزارت رفاه و تامین اجتماعی متکی بوده است
۵	بانک مرکزی	شبکه سیستم بانکی کشور (خصوصی و دولتی) شعبه ها و باجه های بانکی	سامانه بانکی و پایگاه اطلاعات بانکها (طرح شتاب و ...)	دفترچه حساب کارت بانکی POS/ ATM	رویکرد بانکی ، اقتصادی و مالی داشته و بلحاظ تمرکز و محوریت بر مشتری امکان و انتظار کارکرد اجتماعی از آن نمی شود داشت و تنها می تواند به عنوان عامل کارگزار سازمان متولی طرح هدفمند سازی یارانه ها اقدام نماید
۶	وزارت کار و	مرکز اطلاعات	پایگاه اطلاعات	شناسنامه کار	متکی به اطلاعات سازمان تامین اجتماعی

شرح / ردیف	نام دستگاه	نام سازمان تابعه	نام پایگاه اطلاعات	خروجی یا محصول پایگاه اطلاعات	ملاحظات (مختصات / مشکلات / ...)
۷	امور اجتماعی	بازار اشتغال	بنگاههای زودبازده		و معطوف به دریافت کنندگان تسهیلات است
	وزارت فناوری ارتباطات و اطلاعات	شرکت پست	دارندگان موقعیت مکانی و جغرافیایی	کدپستی	از روایی و اعتبار و به ویژه ارتباط روز آمد با کدملی برخوردار نیست
		سامانه تلفن های همراه و ثابت	دارندگان تلفن	شماره تلفن	دارای رویکرد مشتری تلفن
		پورتال و پایگاههای اطلاعات ملی			صرفاً از نظر فراهم سازی زیرساختهای ارتباطی مورد نیاز طرح ، امکان مشارکت دارد ولی درحوزه اطلاعات ملی فاقد ظرفیت میباشد
۸	وزارت مسکن و شهرسازی بنیاد مسکن	بانک اطلاعات ساختمانها	دارندگان مسکن	اطلاعات ساختمان	فاقد پایگاه اطلاعات متمرکز ، روزآمد و یکپارچه می باشد

### ظرفیتها و قابلیتهای بالقوه و بالفعل وزارت رفاه و تامین اجتماعی جهت اجرای طرح هدفمند سازی

#### یارانه ها :

همانطور که در جدول قبل مشاهده شد هیچیک از پایگاه های اطلاعات موجود در سایر دستگاه ها ، قابلیت های بالقوه و بالفعل لازم را برای اینکه متولی طرح هدفمندی یارانه ها شوند ندارند و تنها پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی دارای اطلاعات عملیاتی ، ثبتی و روزآمد درخصوص تمامی خانوارها می باشد. ضمن آنکه وزارت رفاه و تامین اجتماعی و توابع آن با شرحی که در جدول زیر می آید سازمان و سازوکارهای اجرایی و مدیریتی لازم در سراسر کشور را برای اجرای طرح هدفمندی یارانه ها بعنوان یک مرجع تخصصی و موضوعی دارند.

مدخلیت در طرح تحول اقتصادی کشور و محوریت در تهیه نقشه راه یا بسته سیاستی مربوط به طرح هدفمند سازی یارانه ها	معاونت هدفمندسازی یارانه ها	ستاد وزارتخانه
شناخت و اشراف تخصصی و موضوعی در قبال طرح هدفمندسازی یارانه ها و آمادگی مشارکت در تدوین نقشه راه و بسته سیاستی مربوطه	معاونت ها و دفاتر تخصصی و موضوعی	
پایگاه اطلاعات نظام جامع تامین اجتماعی و ابزارهای جانبی (گزارش ساز ، داده کاوی و پورتال خدماتی و اطلاع رسانی وزارتخانه)	معاونت توسعه مدیریت و امور مجلس (دفتر فناوری اطلاعات)	
بیش از ۱۰۰۰ واحد استانی و اجرایی اعم از شعب اصلی و اقماری و کارگزاری با نیروی متخصص و زیرساختهای ICT و پایگاههای	سازمان تامین اجتماعی	توابع وزارتخانه

اطلاعاتی بیش از ۳۰.۰۰۰.۰۰۰ نفر		
دارای شبکه گسترده ای از واحدهای اجرایی استانی و اجرایی اعم از ادارات و کارگزاریها با نیروی متخصص و زیرساختهای ICT و پایگاههای اطلاعاتی بیش از ۳۵.۰۰۰.۰۰۰ نفر و تجربه اجرای طرحهای میلیونی کارت بیمه درمان همگانی سال ۷۳ و دفترچه بیمه درمانی همگانی سال ۱۳۸۳	سازمان بیمه خدمات درمانی	
دارای شبکه ای از کارگزاران در سراسر کشور (ذیحسابان و حسابداریهایی وزارتخانه ها ، دستگاهها و شرکتهای دولتی) و نیز موسسات کارگزاری با نیروی متخصص و زیرساختهای ICT و پایگاههای اطلاعاتی کارکنان شاغل و بازنشسته دولت	سازمان بازنشستگی کشوری	
دارای شبکه ای گسترده و وسیع با بیش از ۳۲۰۰ کارگزاری در سطح روستاها و سکونتگاه های عشایر	صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر	
دارای شبکه ای وسیع و بیش از ۵۰۰۰ واحد اجرایی استانی و دربرگیرنده بخش اعظم جامعه هدف طرح هدفمند سازی یارانه ها با نیروی متخصص و زیرساختهای ICT مورد نیاز در سطح ستادی و استانی	سازمان بهزیستی کشور	
دارای شبکه وسیع برای جمع آوری و اعطای کمکها و مساعدتهای مردمی به اقشار محروم و فقیر در مناطق دور افتاده	کمیته امداد	نهادهای سازمانهای همکار
دربرگیرنده کلیه افراد شاغل و بازنشسته نیروهای مسلح و افراد خانواده آنها	سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح	
دربرگیرنده افراد شاغل و بازنشسته و افراد خانواده آنها مربوط به برخی وزارتخانه ها و سازمانها و بخشهای اقتصادی نظیر شهرداریها، بانکها، بیمه ها ، صدا و سیما و ... که در قالب صندوقهای بیمه گر اجتماعی خاص فعالیت می کنند	صندوقهای بیمه اجتماعی خاص	

### مراحل کلی طرح هدفمند سازی یارانه ها :

طرح هدفمندسازی یارانه ها یک فرایند تخصصی ، مستمر و تدریجی است و پس از طی مراحل اولیه و باتوجه به تغییرات شاخص های اقتصادی کشور و خانوارها و به تبع اجرای سیاستهای کارگستری ، توانمند سازی و ... برخی افراد از جرگه یارانه بگیری خارج و به تبع برخی تحولات اقتصادی و جمعیتی، عده ای جدید به جمع یارانه بگیران افزوده می شوند. و در هر حال طی مراحل نهایی دهکهای پائین درآمدی و برخی گروهها و اقشار خاص (معلولین، بیماران خاص ، افراد خیابانی و ...) یارانه مستمر دریافت خواهند داشت .

۱- مشمولین طرح هدفمندسازی یارانه ها تمامی افراد جامعه ( ایرانیان مقیم داخل و خارج کشور / اتباع خارجی و ... ) (بازگشایی حساب برای همگان )

۲- کلیه دهک های درآمدی - تمامی شرکت کنندگان در فراخوان سرشماری مرکز آمار و بازگشایی حساب هدفمندی یارانه ها برای شرکت کنندگان در فراخوان (فرض اینستکه افرادی که در فراخوان شرکت نکرده اند ، جامعه هدف دریافت یارانه نیستند )

۳- خانوارهای سببگذاری و دهک بندی شده مشمول دریافت مرحله اول یارانه وتعیین افراد واجد شرایط واریز مبلغ یارانه و بلوکه شدن حساب(دراین مرحله متولی طرح هدفمندسازی یارانه ها به ممیزی اطلاعات موجود در سایر پایگاه های



اطلاعات و رسیدگی به اعتراضات و بازخوردهای مرحله اول اجرای طرح پرداخته و مشمولین مرحله دوم طرح را تعیین می کند)

۴- خانوارهای مشمول دریافت یارانه مرحله دوم و رفع تعلیق از حساب افراد و ایجاد امکان برداشت از حساب (در این مرحله متولی طرح هدفمندسازی یارانه ها به سراغ گروههای فاقد دسترسی، محروم از فرصتهای برابر و اقشار و گروههای هدف خدمات حمایتی خاص می رود)

۵- تعیین خانوارهای مشمول دریافت یارانه بطور مستمر یعنی صاحبان حسابهای دریافت دائمی یارانه (دهک های پایین درآمدی و برخی گروههای هدف و اقشار نیازمند که استحقاق دریافت یارانه بطور مستمر دارند در مراحل نهایی هدفمندسازی یارانه ها، کماکان یارانه دریافت می نمایند.)

بعبارت دیگر باید با استفاده از کد ملی یا شماره سریال حداقل ۱۰ رقمی جدیدی (بعنوان شناسه واحد) تحت عنوان شماره رفاه و تامین اجتماعی (شماره پرونده شناسنامه رفاه و تامین اجتماعی یا شماره پرونده یارانه اجتماعی) که یکی از الزامات اساسی برای شکل دهی طرح هدفمندسازی یارانه ها است، ارتباط بین پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی (یا پایگاه اطلاعات سازمان هدفمند سازی یارانه ها) با پایگاه اطلاعات سهام عدالت، پایگاه اطلاعات کارت سوخت، پایگاه اطلاعات اسناد و مدارک کشور، پایگاه اطلاعات نظام مالیاتی (مودیان مالیاتی نظیر تاجران، موجران و ...)، پایگاه اطلاعات گذرنامه (سفرهای خارجی)، پایگاه اطلاعات ثبت شرکتها و مالکیتها معنوی، پایگاه اطلاعات کمکها و تسهیلات اشتغالزایی، پایگاه اطلاعات تسهیلات مسکن، زمین مهر و بانک قرض الحسنه و ... برقرار گردیده و نتایج حاصله از طریق طرحهای غربالگری و نیازمندیابی فعال مورد پایش و پیمایش قرار گرفته و مبنای پرداخت مراحل بعدی یارانه ها قرار گیرد. بدین ترتیب که ابتدا فراخوان و سرشماری مرکز آمار ایران (بافرض اینکه افراد غیرشرکت کننده نیازی به یارانه ندارند)، انجام می شود و سپس با تعامل و تبادل اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعات طرح هدفمندسازی یارانه ها با پایگاه اطلاعات نظام جامع تامین اجتماعی و مستندات موجود در نهادها، سازمانها و صندوقهای بیمه ای، حمایتی و امدادی (با فرض اینکه این قبیل افراد نیاز بیشتری به یارانه دارند) سایر افرادی که نیاز به حمایت دارند ولی در فراخوان شرکت نکرده اند (بدلیل عدم آگاهی یا فقدان دسترسی) و در مرحله بعد با تعامل و تبادل اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعات طرح هدفمندسازی یارانه ها با پایگاههای اطلاعات فرادستی، همعرض و پائین دستی (با فرض اینکه دارندگان مسکن، ماشین، سفر خارجی و ... دریافت کنندگان سهام عدالت، وامهای زودبازده و مسکن، زمین، تسهیلات مهر از سطح بالاتر از کیفیت زندگی برخوردارند و نیازی به یارانه ندارند) اطلاعات بدست آمده در فراخوان مورد راستی آزمایی قرار می گیرد و بخشی از افراد برخوردار حذف می شوند و در پایان با اجرای طرحهای نیازمندیابی فعال و نیز غربالگری نسبت به شناسایی گروههای هدف (مهجورین، افراد خیابانی و ...) اقدام می شود و در نهایت با مدیریت و ساماندهی خانوارهای نیازمند، گروهها و اقشار هدف از طریق دخالت فعال کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور، استمرار یارانه پردازی هدفمند به اقشار و گروه های نیازمند تضمین می گردد.

## جمع بندی:

آسیب شناسی طرح ها و برنامه های حمایتی اجرا شده طی سه دهه گذشته در ایران بیانگر این واقعیت است که فقدان متولی واحد و تخصصی و عدم دسترسی به اطلاعات ثبتی، روزآمد، متمرکز و یکپارچه پاشنه آشیل این طرحها بوده است. به نحوی که علی رغم تخصیص بخش عمده ای از اعتبارات و بودجه عمومی به حوزه رفاه و تامین اجتماعی، درحال حاضر شکاف طبقاتی وسیع تر و عمیق تر شده و بی عدالتی و تبعیض زیادی در بهره مندی از منابع عمومی وجود دارد و با توزیع ناعادلانه ثروت، بخش قابل توجهی از جامعه دچار محرومیت و فقر می باشند. عدم حضور و کارکرد موثر نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و فقدان پایگاه اطلاعات مورد نیاز باعث گردیده است که:

- تخصیص اعتبارات براساس سرانه مساوی و برابر صورت گیرد (بدون توجه به نوع و میزان نیاز افراد)
- تخصیص منابع بر اساس آمار بصورت سنواتی و روندی یا براساس سرشماری و نمونه گیری صورت گیرد (هدر رفت منابع و انبساط تشکیلات دولتی)
- توزیع غیر هدفمند یارانه ها و یا اعطای یارانه معکوس و منفی صورت گیرد (برخورداری بیشتر اغنیاء نسبت به فقرا)

- همپوشانی و برخورداری من غیر حق و سواری رایگان در استفاده از خدمات بوجود بیاید.
- تکرار و تداخل در وظایف و فعالیتها و ایجاد تشکیلات زائد و موازی
- وجود افراد نیازمند فاقد پوشش (عدم فراگیری پوشش خدمات)
- محرومیت بخشی از جامعه تحت پوشش (بیمه ای یا حمایتی) از برخی خدمات مورد نیاز (عدم جامعیت خدمات)
- عدم تناسب خدمات بیمه ای و حمایتی با میزان و نوع نیاز افراد (عدم کفایت خدمات)
- .....

اکنون که دولت ایران قصد دارد تا به سمت هدفمند سازی یارانه ها حرکت نماید، می بایست این کار را از طریق نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی انجام دهد و براساس اطلاعات ثبتي و عملیاتی حاصل از فعالیت سازمانهای بیمه ای و حمایتی صورت دهد چرا که افراد جامعه هر ماهه حداقل یک تعامل یا تراکنش اطلاعاتی با پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی دارند و اطلاعات پایگاه مزبور روزآمد، متمرکز و یکپارچه می باشد.

طرح تحول اقتصادی (اصلاح نظامات بانکی، مالیاتی، بیمه های تجاری، گمرکی، تعرفه ای، مالکیتی و یارانه ای) اثرات وضعی و انتقالی بسیار زیادی بر وجوه اجتماعی و اقتصادی و معیشتی خانوارهای ایرانی دارد و در این میان طرح اصلاح نظام یارانه ای با همان طرح هدفمند سازی یارانه ها بیشترین تاثیر و اثر را برحوزه رفاه و تامین اجتماعی می گذارد.

صرفنظر از مقاومت هایی که در مقابل این جراحی بزرگ اقتصادی (بخاطر اینرسی سازمانی، نظام رانتي اقتصاد، نظام ناکارآمد مدیریتی و تولیدی که عادت به بلعیدن یارانه ها و پوشش ناکارآمدی از محل آن دارد، عدم تمایل به شکل گیری نظام رقابتی در اقتصاد و ...) صورت می گیرد درحال حاضر تلاشهایی از سوی برخی وزارتخانه ها و سازمانها نظیر وزارت امور اقتصادی و دارایی، مرکز آمار ایران، بانک مرکزی و ... صورت می گیرد که می خواهند خودشان را متولی اصلی هدفمند سازی یارانه ها نشان دهند. در این مقاله سعی گردید تا دلایل و ضرورتهای حضور فعال و موثر وزارت رفاه و تامین اجتماعی و سازمانهای حمایتی و بیمه گر اجتماعی زیر مجموعه آنها در طرح هدفمند سازی یارانه ها تشریح نمائیم.

بهر تقدیر و بعثت تاخیر در تصویب قانون نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی (در سال ۱۳۸۳) و ایجاد وزارت رفاه و تامین اجتماعی و نیز دیرگامی وزارتخانه مزبور در زمینه ارائه طرح هدفمند سازی یارانه ها و پیشگامی سایر دستگاه ها در این زمینه، مرحله فراخوان مردم جهت اخذ اطلاعات اقتصادی و معیشتی توسط مرکز آمار ایران انجام شد. بطوری که در حال حاضر و پس از گذشت چند ماه از فراخوان قبلی، بعثت عدم بروز بودن اطلاعات پایگاه مزبور مجدداً فراخوان جدیدی صورت گرفته که هزینه و زمان زیادی می طلبد در حالی که اگر اینکار از طریق پایگاه اطلاعات نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی صورت می گرفت بروز رسانی اطلاعات بطور مستمر و بر اساس اطلاعات ثبتي و عملیاتی و بدون هزینه و زمان صورت می گرفت. ولیکن در حال حاضر با شکل گیری سازمان هدفمند سازی یارانه ها در زیر مجموعه رفاه و تامین اجتماعی، امید می رود که این اصلاح روند و فرایند بطور کامل صورت گیرد و امر هدفمند سازی یارانه ها در جایگاه واقعی خود یعنی نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی استقرار یابد.